

рудзяних качанів. Великі туї зер-
на полискували, ніби качани хтось
підсвічував із середини.

Я статично попрацював і, пойма-
ний незрозумілим страхом і три-
вогою, проти своєї звички не по-
біг, а вайлувато поплівав додому,
А на третій день Жозефіну ховали,

ховали ми, діти і вчителі. Ні ма-
терине пророцтво, ні моя віра в
нього не справдилися. Рукотворний
механізм голододому діяв підступ-
но й безвідмовно.

Первородна, чиста блискіткою мого
весни, я нічого більше не скажу.
Як тільки я кинув тремтячою рукою

Кур'єр Кривбасу 25 '95

вологу грудочку землі на вузьеньку
й коротеньку домовину, все обірва-
лося, зникло, тільки залишилася на
все життя болюча зарубка на сер-
ці...

Текст, якого ми чекали?

Микола ВЕРБОВИЙ
м. Кривий Ріг

Суб'єктивні думки на берегах «Іс-
торії української літератури: Від
початків до доби реалізму» Д. Чи-
жевського (Тернопіль, 1994. — 480
с.)

ЗАЙМЕ, мабуть, говорити, що
перевидання на Україні «Іс-
торії української літератури»
Дмитра Чижевського, про яку
досі багато чули, — явище
глибоко прикметне.

Шкода лишень, що ближче зна-
йомство з книжкою породжує, ска-
жемо так, легкий подив. Почне-
мо з передмови. Підсвідомий
спротив викликає думка «фахового
редактора М. К. Наєнка» (С. 2) про
те, що «наукова термінологія в
українському літературознавстві»
40—50 років, коли творилася «Іс-
торія...», залишалася, як відомо, все
ще недостатньо відпрацьованою»
(14). Чи не слід ці слова розуміти
так, що сьогодні літературознавча
термінологія вже «достатньо від-
працьована»? Коли це правда, то
хто ж її, термінологію, відпрацьо-
вував? Гадасмо, досить прямолі-
нійне розуміння справжнього стану
термінологічної системи будь-якої
науки не сприяє об'єктивності.

Переконаність М. Наєнка, що в
побудові речень Д. Чижевський «на-
дуживав зв'язку «є»» (15), — проб-
лематична. Не відомо, за яким кри-
терієм редактор вирішує питання
про «надуживання зв'язки». З точки
зору зросійщеної української мо-
ви? Не зрозуміло, для чого тоді

говорити, що Д. Чижевський «вияв-
ляв також певну залежність від
російського синтаксису» (14). І для
чого, руйнуючи мовні особливості
стилю автора, «хоч якоюсь мірою
зберігати особливості наукового
мислення вченого» (15).

Просто смішно звучить визнання
редактора, що «розібратися в ста-
рослов'янських текстах у тонкощах
вживання «юсів — навлаки» — спра-
ва надто складна» (15). Думаю, не
нам говорити докторові філології,
що редактор мусить перевірити
всі(!) цитати тексту, за редагуван-
ня якого взявся. До речі, у «відре-
дагованій» наново «Історії українсь-
кої літератури» Д. Чижевського по-
дибуємо особові форми від інфіні-
тива (інфінітивів? мусити (38, 89, 120,
192, 213) та мусити (45, 57, 191).
Що це значить, сказати годі. Далі.
Раз у раз впадає в око написання
складних прикметників типу церков-
но-слов'янський (49, 76, 110, 118,
207, 221) та церковнослов'янський
(69, 70, 223, 237); східно-слов'янсь-
кий (44, 58, 123) та східнослов'янсь-
кий (50, 72, 102, 207). Іменник
Русь у родовому відмінку має фор-
ми Руси (49) та Русі (50, 75, 94,
115, 145). Можна прочитати також
манастиря (78) і монастиря (88, 89,
98) тощо.

Знаменито «відредаговано» й на-
писання окремих прізвищ, наприк-
лад, послідовно збережено Кирил
Турівський (32, 35, 68, 124, 136),
очевидно, відповідно до цього має-
мо й один раз Величківський (63),
але решта — Величковський (228,
238, 255, 256, 259, 260, 261). Мож-
ливо, це різні автори? Але «По-
кажчик імен, понять та назв тво-

рів» (476—479) фіксує лише одного
Величковського (476). Причому на
вказаних у покажчику сторінках 57,
254, 266, 270-2, 303, 311 про Ве-
личковського не йдеться. Текст, що
представляє нам М. Наєнка, був
знову набраний у друкарні, тому
пагінація сторінок українського ви-
дання не збігається з американсь-
ким виданням, але у покажчику
редактор залишив нумерацію сто-
рінки видання 1956 року! Нехай
читач попошукає тепер потрібне
ім'я чи твір на вказаних сторінках.

Якщо такі недогляди були у ви-
данні 1956 року, чому редактор не
усунув їх? А якщо це результат
творчості редактора?

Чим видатний учений заслужив
таке зневажливе ставлення до се-
бе, нам невідомо. До перевидан-
ня чужих текстів Д. Чижевський під-
ходив з відповідною повагою й
доброросовістною (дивись, наприклад,
«Киево-Печерський патерик» (Мюн-
хен, 1964) або «Хроніку Григорія
Амартола» (Мюнхен, 1972).

Зрозуміло, що всупереч зусиллям
«фахового редактора (2) доктора
філологічних наук, професора» (15)
М. К. Наєнка, праця Д. Чижевського
прислужиться таки читачеві тут,
на Україні. Треба лише бути обе-
режним, користуючись цим «науко-
вим виданням» (480).

Хоч якими дрібницями та малозна-
чущими, на погляд читача, не ви-
даються вказані неточності, вони,
думаємо, характеризують ставлення
редактора до Д. Чижевського швид-
ше як до факту «літературознавчої
моди» (3), аніж як до високошано-
ваного старшого колеги. Зрештою,
чи не є це однією з прикмет ни-
жнього життя?